

Република Србија откупила
вредан историјски документ

ХИТЛЕРОВА ДИРЕКТИВА БРОЈ 25 ПРЕД ОЧИМА ЈАВНОСТИ

Наредба којом је немачки канцелар 28. марта 1941. године наложио напад на Краљевину Југославију и Краљевину Грчку била је изложена у Народном музеју Србије

Пише Драгана ЈОКИЋ СТАМЕНКОВИЋ
Фото: Милош Савић

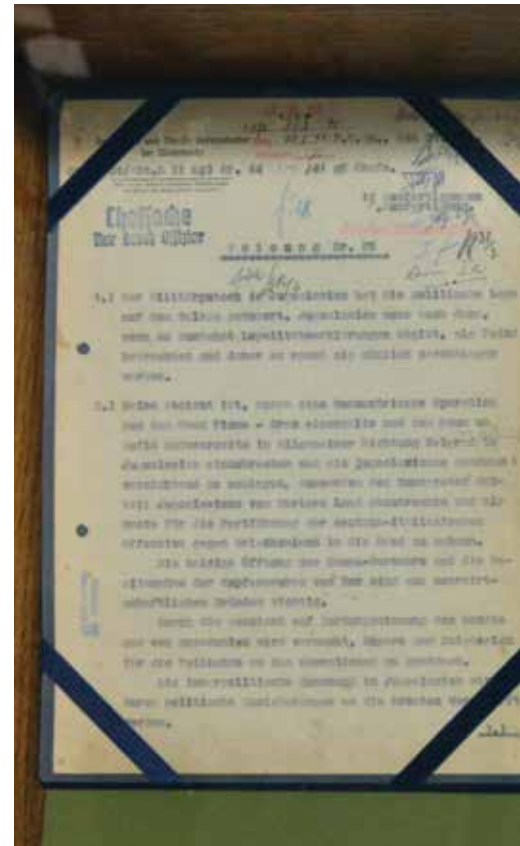
Само четири стране документа, које је потписала једна од најозлоглашенијих личности

XX века, произвеле су четири мучне, ратне године на овим просторима. У питању је чувена Директива број 25 коју је потписао Адолф Хитлер и њоме под ознаком „строго поверљиво” 28. марта 1941. године наредио напад на Краљевину Југославију и Краљевину Грчку. Директива је начињена у тринаест оригинала, а како би обогатили нашу историјску баштину и неговали културу сећања, којом се упирањем на злочине бори против њиховог понављања, представници Републике Србије недавно су откупили овај значајан

историјски извор. То је учињено на основу иницијативе Музеја жртава геноцида упућене председнику Александру Вучићу и Влади Србије да се обезбеди новац и на аукцији у Америци откупи, према тумачењима неких историчара, један од најзначајнијих докумената за целокупну историју нашег народа. Чим је стигла у земљу, Хитлерова директива стављена је под окриље Музеја жртава геноцида, а затим је на молбу Дејана Ристића, директора те установе, у првој половини фебруара изложена у атријуму Народног музеја Србије.

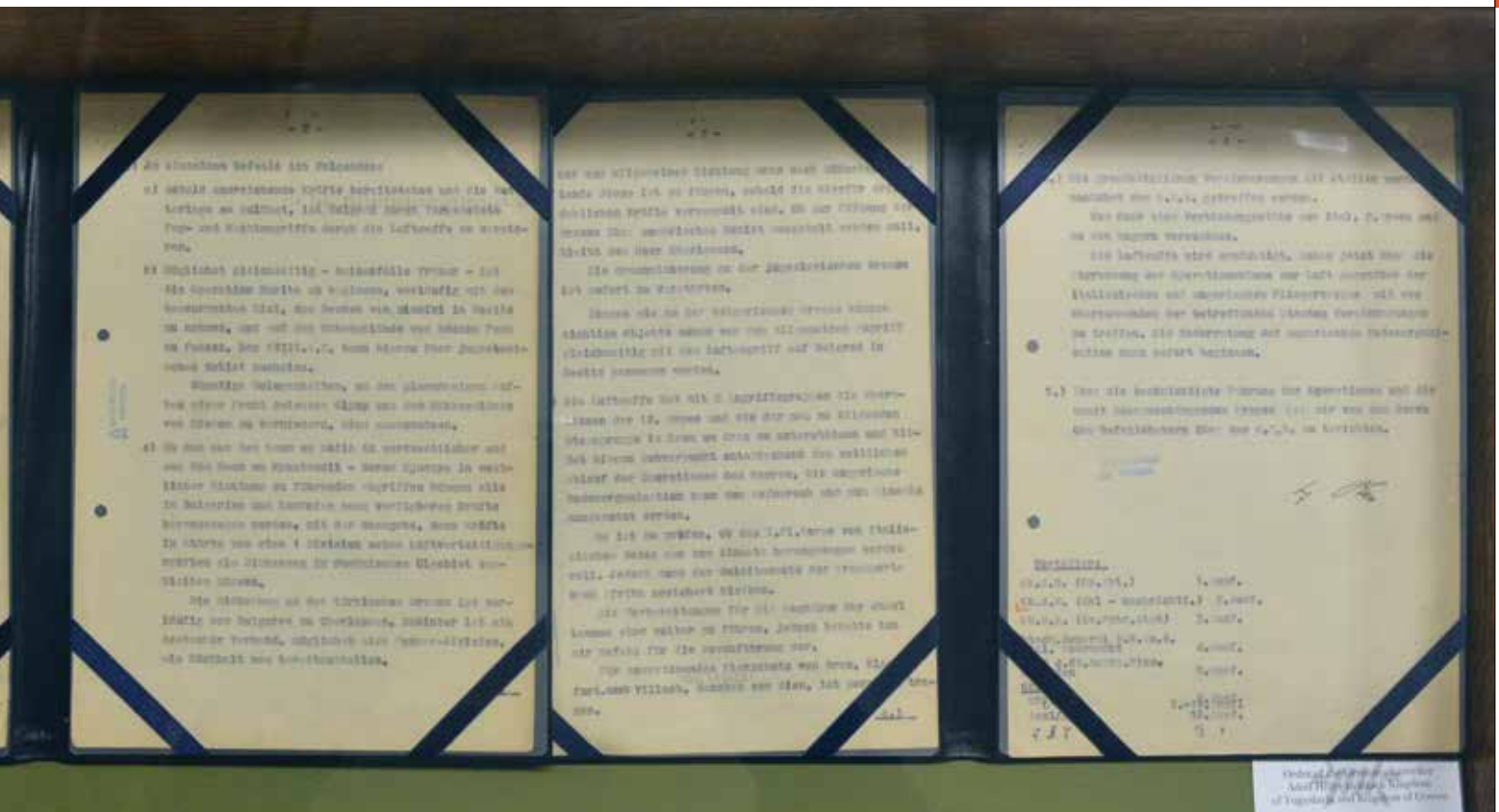
Директор Музеја жртава геноцида за наш магазин открио је како је баш Република Србија дошла до битног документа. Од тренутка када су стручњаци овог музеја сазнали да ће Директива број 25 бити понуђена на међународној аукцији, до њеног одржавања остало је свега шест дана.

– Одмах смо обавестили председника Републике Србије и председника Владе, након чега смо почели убрзану проверу аутентичности документа. По окончању процеса известили смо државни врх да је у питању оригинал директиве, а након тога Влада је определила новчани износ који је омогућио да управо Република Србија постане трајни власник тог изузетно вредног артефакта. Средства која су стављена на располагање нису била ограничена, баш као што се то ради у сличним ситуацијама и у другим државама. Захваљујући томе што је читав процес организован да за њега зна свега неколико људи у читавој земљи, успели смо да купимо Директиву за неочекивано повољну суму и тиме демонстрирали да веома рационално и одговорно тро-

шимо буџетска средства – објаснио је Ристић.

Директива број 25 један је, како каже, од оних историјских извора првог реда из чијег садржаја је потребно учити без обзира на то колико био сложен и мучан. На самом почетку текста Директиве наглашено је да је „војни пуч у Југославији изменио политичку ситуацију на Балкану. Југославију треба сматрати непријатељем и у случају да испрва да изјаву лојалности па је стога треба раскомадати што је могуће пре”. Документ садржи наредбу за отпочињање здруженог напада на краљевине Југославију и Грчку и то истовремено са копна, мора и из ваздуха. У њему је и наредба за даноноћно бомбардовање Београда, али и предвиђање да се по окончању окупације наше земље Мађарској усту-

пи Банат, а Бугарској област Македоније.

– Оно што је посебно важно, текст Директиве број 25 садржи и интенцију по којој ће, политичким обећањима Хрватима, бити пооштрена унутрашња политичка затегнутост у Југославији. Другим речима, садржај тог документа створио је основе за напад на Краљевину Југославију, њену окупацију, а посебно предуслове за формирање Независне Државе Хрватске и спровођење геноцида над нашим народом, што је за последицу само на подручју НДХ имало страдање на стотине хиљада Срба. Као историчар и члан стручног тима Музеја жртава геноцида, уверен сам у то да је овај документ један од два најдраматичнија и најтрагичнија писана историјска извора у целокупној историји српског народа и државе.

Поред Аустроугарске објаве рата Краљевини Србији од 28. јула 1914. године, која је означила почетак четворогодишњег периода испуњеног јунаштвом и страдањем наших сународника у Великом

рату, Директива број 25, од 28. марта 1941. године, исто то учинила је за подједнако четворогодишње раздобље Другог светског рата на нашој територији – сматра Ристић. ▀

ИСТРАЖИВАЊЕ ПОТПИСА НАЈБЛИЖИХ ХИТЛЕРОВИХ САРАДНИКА

– Као и примерак Директиве број 25 који је сада у власништву Републике Србије, осталих 12 оригиналних докумената својеручно је потписао творац Трећег рајха, након чега су достављени свим значајним државним и војним инстанцама нацистичке Немачке, каже Ристић, и наводи да о томе сведоче подаци садржани при дну последњег, четвртог, листа тог историјског извора.

– Музеј жртава геноцида у овом тренутку нема сазнања да ли је сачувано свих 13 оригинала директиве и где се они налазе. Сем Хитлеровог потписа, документ садржи парафе још неколико особа, а наши стручњаци ће спровести истраживања како бисмо их идентификовали. Нема никакве сумње у то да припадају најближим Хитлеровим политичким и војним сарадницима, али ћемо њихов идентитет поуздано знати тек по окончању истраживачког процеса – најавио је Ристић и додао да је од 1. марта Директива број 25 постала саставни део збирки и фондова Музеја жртава геноцида и да ће је излагати искључиво у посебним приликама.